

Stručni rad

UČENJE SLOVA KROZ POKRET

Nina Taler

Osnovna škola Škofja Loka-Mesto

Sažetak: Radim kao učiteljica razredne nastave u Osnovnoj školi Škofja Loka-Mesto. U ovom članku pišem o tome kako učenici kroz pokret mogu naučiti precizno pisati velika tiskana slova tijekom kretanja i dobro zapamtiti redoslijed pisanja pojedinačnih linija u slovu. Zahvaljujući ovakvom načinu učenja istodobno stječu i iskustvo sudjelovanja, jer se rad odvija u parovima i grupama. U svom zapisu precizno opisujem učenje slova kroz pokret pri podučavanju prvaša. Osim kretanja koje je stalno prisutno u mojoj učionici tijekom učenja, veliki naglasak stavljam i na rad u parovima te grupama. Zahvaljujući uključivanju kretanja u nastavu učenici više pamte, a radom u parovima i grupama jačaju vještine suradnje koje će im dobro doći u daljnjem obrazovanju te na radnim mjestima. Budući da učenici uživaju u ovakvim aktivnostima, njihovi radni rezultati su također odlični, jer s pozitivnom energijom i motivacijom pristupaju radu. U nastavku precizno opisujem kako konkretno uvodim kretanje u proces učenja velikih tiskanih slova u prvom razredu devetogodišnje osnovne škole, gdje dijelim učenike u parove i grupe. Osim toga, također detaljno objašnjavam tijek rada po pojedinim stanicama. Neka nastava bude isprepletana kretanjem i radom u parovima te skupinama. Stjecanje čvrstog znanja te izgradnja i jačanje vještina suradnje predstavljaju odskočnu dasku za naše učenike.

Ključne riječi: pisanje, abeceda, prvi razred, uvježbavanje, motivacija, rad u grupi, rad u paru, rad po stanicama, veliko tiskano slovo, veliko slovo

1. Učenje slova kroz pokret

Mnogi prvaši kreću u prvi razred devetogodišnje osnovne škole s nepunih pet godina. Vrlo su maleni i iznimno razigrani te su navikli na vrtićke slobodne igre i neprekidno slobodno kretanje. Način rada u školi je drugačiji. U našem prvom razredu još uvijek posvećujemo određeno vrijeme slobodnoj igri, ali u odnosu na vrtić to je zanemarivo malo. Upravo zbog toga mislim da je važno da se učenje odvija kroz pokret, jer na taj način omogućavamo učenicima da i tijekom nastave ostanu razigrani i da veliku količinu energije koju nose u sebi oslobađaju tijekom učenja i sudjelovanja s drugovima i drugarima iz razreda. Uče kroz pokret i još su više motivirani za rad. Uvođenjem rada u parovima i grupama stječu i jačaju već stečene vještine suradnje tijekom nastave.

U prvom razredu učenici prema programu predmeta Slovenski jezik uče, između ostalog, pravilno pisati slova abecede. Sa slovima se upoznaju postupno odnosno ne uče pisati sva slova odjednom. Prvo počinjemo s nekoliko slova koja se sastoje samo od ravnih linija, a zatim slijede sva ostala slova koja su sačinjena od zakrivljenih i ravnih linija te njihove kombinacije. Redoslijed nije bitan. Uvijek počinjemo sa slovom A jer je prvo slovo u abecedi i jedno je od jednostavnijih slova, simetrično i sastavljeno od samih ravnih linija. Posljednje slovo s kojim se upoznajemo je Ž, predstavlja zadnje slovo abecede i njime simbolično završavamo upoznavanje sa slovima. Osim navedenog, slovo Ž nije jedno od jednostavnih slova, tako da kod nekih učenika može doći do zrcalne slike odnosno zrcalnog pisanja ovog slova.

Prije nego što započnemo s upoznavanjem sa slovima abecede, upoznajemo se sa svim vrstama linija, jer slova predstavljaju jednu veliku kombinaciju različitih linija. Upoznajemo okomitu, horizontalnu, kosu, ravnu i krivu liniju. Pri učenju pojedinačnog slova uvijek navedemo od kojih se linija slovo sastoji, te tako učenici također utvrđuju svoje znanje o linijama i još bolje zapamte slovo.

Učenju svakog slova posvećujemo dva školska sata. U ova dva sata uključene su razne vježbe koje su raspoređene po stanicama. Na njima učenici vježbaju ispravno pisanje određenog slova. Stanice nemaju određen redoslijed, budući da se učenici mogu slobodno kretati od jedne do druge stanice. Glavna dva pravila pri kretanju od stanice do stanice su: učenici se kreću prema stanici na kojoj nema puno učenika i na kojoj ranije nisu bili.

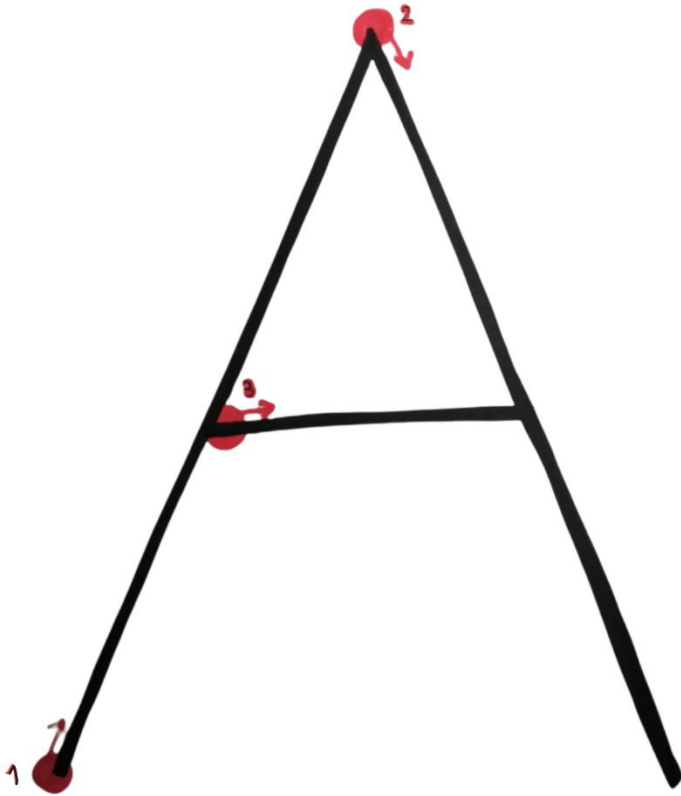
Naravno, pri radu vrijede opća razredna pravila da na svakoj stanici moraju pažljivo i precizno obaviti zadatak te pospremiti materijal iza sebe.

Učenici koji su uspješno odradili zadatke na svim stanicama i na taj način dobro uvježbali pisanje određenog slova, uzimaju svoje bilježnice i počnu upisivati u njih naučeno slovo. U našem slučaju to je slovo A.

2. Upoznavanje sa slovom A

Opisat ću cjelokupan proces učenja slova A kroz kretanje u parovima i grupama. Najprije pozivam učenike u takozvani 'stojeći' krug. To je krug u kojem svi stojimo. Pokazujem im veliko slovo A koje sam prije početka sata debelim flomasterom napisala na listu za crtanje. Promatrajući slovo, učenici utvrđuju od koliko se linija sastoji i koje su to linije (tri ravne, dvije kose i jedna vodoravna linija). Budući da se slovo A sastoji od tri linije, učenici skaču tri puta ili rade tri čučnja te pokazuju rukama tri prsta. Pri učenju o vrsti linija koje čine slovo A, učenici pokazuju te linije svojim tijelima. Slovo A sadržava dvije kose crte. Učenici ih pokazuju cijelim tijelima oslanjajući se na jedan zid u učionici kada pokazuju prvu kosu liniju, a na drugi zid kada pokazuju drugu. Pri drugom načinu mogu koristiti vrata ili ormar stojeći na korak od zida ispruženih nogu i oslanjajući se na podlogu svojim tijelima. Međutim, u vodoravnoj liniji koja se nalazi u slovu A, učenici poravnavaju svoja tijela na podu, sa istegnutim ili spuštenim rukama (sa strane). Na satu već imamo uhodano pravilo da je cijela učionica naš radni prostor i stoga ne pravimo vodoravnu liniju stisnuti jedni uz druge u krugu, već svatko u učionici nađe svoj prostor u kojem može dobro obaviti zadatak. Važno je da svaki učenik pravilno odradi zadatak. Tijekom vježbe promatram rad učenika te po potrebi ukazujem na pogreške i pohvaljujem dobru izvedbu zadatka prozivajući učenika imenom i pokazujući mu podignuti palac.

Nakon obavljenog zadatka učenici se vraćaju u krug i sjedaju. Na obližnji zid zalijepim veliki karton A3 formata i polako pred učenicima napišem slovo A. Pred njima označavam crvenim točkama ispravan redosljed povlačenja pojedinačnih linija u slovu A.

Slika 1: Prikaz redoslijeda linija u slovu A.

Učenici ponavljaju pisanje slova A po zraku, na dlanu, na podu, na leđima školskog druga, na potplatu, s nogom u zraku itd. Zatim se podijele u grupe (po tri osobe) te svaka od njih na podu svojim tijelima tvori slovo A. Priđem svakoj grupi i pohvalim sve 'linije' (učenike) u slovu. Nekim učenicima spomenem da slovo A ima još ravnije linije te se oni nakon takvog nagovještaja odmah sami poravnaju.

Nakon toga slijedi rad po stanicama koji se odvija u parovima ili grupama. Prije početka rada po stanicama učenicima predstavljam sadržaje svake stanice. Često u podučavanju koristim sedam stanica kada učimo jedno slovo. U nastavku ću opisati više od sedam stanica. Mogu se koristiti i sve stanice, ali se u tom slučaju produžuju planirana dva sata nastave. Prije nego što učenici počnu s radom po stanicama, zajedno ponavljamo sadržaj rada na svakoj stanici. Učenici pokazuju rukama prema stanici, a zatim jedan učenik opisuje što se tamo radi. Rad po stanicama nema određeni redoslijed. Pravilo je samo da parovi ili grupe učenika idu na stanicu na kojoj dosad nisu bili i gdje u tom trenutku boravi najmanje učenika. Materijal na stanici mora biti pospremljen i postavljen onako kako su ga učenici (par ili grupa) dobili pri ulasku u stanicu.

Učenici se kreću od stanice do stanice u parovima ili to čine u grupama, u slučaju da u razredu imamo neparan broj učenika. U parovima i grupama učenicima se dodjeljuju uloge učitelja i učenika. To znači da jedan učenik ima ulogu učitelja na stanici, a drugi učenik predstavlja njegovog učenika. Kada učenik kojem je dodijeljena uloga učenika završi svoj zadatak, njihove se uloge mijenjaju na istoj stanici.

2.1. Rad po stanicama.

STANICA 1

Učenik prstom prevuče preko velikog slova A s crvenim oznakama, koje se nalazi na listu papira zalijepljenom na zid. Ovo slovo i oznake za pravilan redoslijed povlačenja linija napisala sam pred učenicima već u uvodnom dijelu sata, dok smo još sjedili u krugu. Tada je list već bio zalijepljen na zid.

STANICA 2

Učenik flomasterom napiše veliko slovo A na listu papiru koji je zalijepljen na zid. Na jedan od zidova učionice zalijepim list s velikim slovom A. Ovo slovo A napisala sam na listu prije početka sata i koristila ga u krugu kako bih učenike ispitala koje linije sačinjavaju slovo A.

STANICA 3

Učenik ispravno upisuje slovo A u prosoj kaši (palenta, pšenični griz, heljdina kaša). Sve navedene materijale stavljam na pladnjeve i polažem na pod učionice. Učenik klekne ispred pladnja, poravna površinu pripremljenog materijala i prstom precizno napiše slovo A. Nakon obavljenog zadatka, pladanj malo protrese kako bi se slovo uklonilo i stanica bila spremna za sljedećeg učenika.

STANICA 4

Učenik vodootpornim flomasterom napiše slovo A na velikom ogledalu u učionici. Slova ne brišemo nakon pisanja, već na kraju sata brišemo cijelu obitelj slova A s ogledala.

STANICA 5

Učenik kredom napiše na školskoj ploči veliko slovo A, a zatim dopiše svoje sitno slovo A. Na kraju sata brišemo s ploče cijelu obitelj slova A.

STANICA 6

Učenik na 'stropu' školske klupe napiše slovo A nožnim prstima. Učenici koji sudjeluju u parovima zavlače se ispod stola i legnu na leđa. Najprije jedan od njih prstima ili cijelim stopalom napiše slovo A na 'stropu' školske klupe, a zatim mijenjaju uloge.

STANICA 7

Učenik od ponuđenih materijala sastavlja slovo A na podu učionice. U jednom kutu učionice na podu su prikupljeni različiti materijali. Mogu se odnositi na obrađenu temu, godišnja doba, lego kocke, drvene štapiće, plastične figurice, kestene, kamenčiće, žirove, školjke, obojeno jesenje lišće, sjemenke kukuruza, sjemenke graha itd. Svaki učenik stavlja materijal u kutiju prije odlaska sa stanice.

STANICA 8

Učenik u kinetički pijesak utisne veliko drveno slovo A i prevuče preko njega prstom nakon otiska. Na stolu pripremam pladanj s kinetičkim pijeskom i veliko drveno slovo A. Nakon obavljenog zadatka učenik gnječi kinetički pijesak tako da se više ne vidi otisak slova A.

STANICA 9

Učenik u razrednom pokretnom pješčaniku ispravno upisuje slovo A. Nakon izvršenog zadatka poravnava pijesak u pješčaniku, tako da bude spreman za sljedećeg učenika.

STANICA 10

Učenik od plastelina oblikuje slovo A. Na podu učionice pripremljen je grumen plastelina na pladnju. Nakon obavljenog zadatka, učenik ponovno preoblikuje svoje slovo A nazad u grudicu, tako da stanica bude spremna za sljedećeg učenika.

STANICA 11

Učenik od vijače oblikuje slovo A i hoda po njemu na prstima. Nekoliko vijača pripremim na podu učionice ili na terasi (ovisno o vremenu). Učenik pazi da svoju 'šetnju po vijači' započne s prave strane slova A. Nakon obavljenog zadatka, vijače pažljivo pospremi kako bi bile spremne za sljedećeg učenika.

STANICA 12

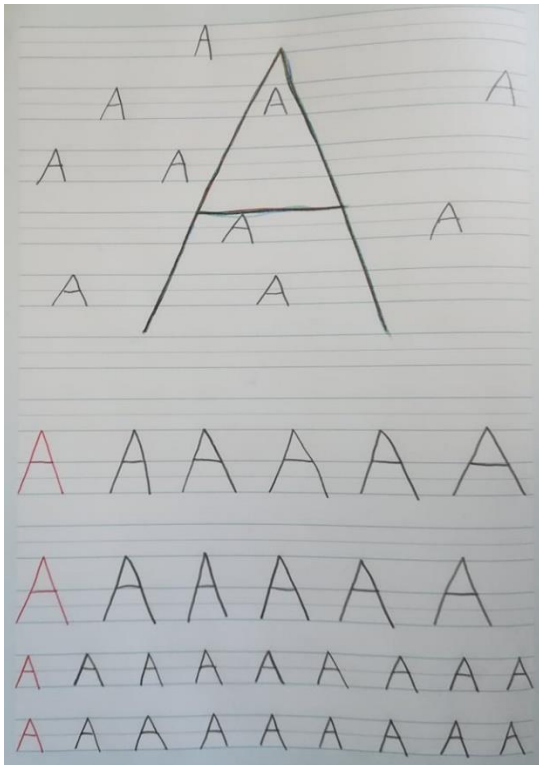
Učenik upisuje slovo A na računalu. Otvaram prazan Word dokument na računalu u učionici. Svaki učenik pronađe slovo A na tipkovnici i klikne ga, a ono se prikaže u otvorenom Word dokumentu.

'POS LJEDNJA STANICA' - UZMI BILJEŽNICU!

Učenik najprije prevuče prstom preko već napisanog velikog slova A u svojoj bilježnici, a zatim redove u bilježnici dopuni sitnijim slovima A.

U jednom dijelu učionice prikupljene su bilježnice za slovenski jezik svih učenika. Prije početka sata u njih upišem slova A. Najprije na gornjoj polovici stranice napišem veliko slovo A, preko kojeg učenici moraju prevući prstima onoliko puta koliko se dogovorimo (jednom, dvaput,...), a onda oko ovog slova napišu još deset sitnijih slova A (bebe A). Svakom učeniku napišem slovo A na donjoj polovici stranice, na početku svakog retka; dva puta preko dva retka i dva puta preko jednog retka. Učenici preuzimaju zadatak na ovoj stanici kada završe sa zadacima na ostalim stanicama. U ovom zadatku učenici trebaju sjediti za stolom, provjeriti jesu li im olovke u ispravnim položajima, naoštriti ih, ostaviti dva prsta razmaka između slova i pisati slova od linije do linije.

Slika 2: Unos u bilježnicu. Veliko slovo i početna sitnija slova napiše učiteljica, a učenik nastavlja olovkom.

Pisanje slova završavaju kod kuće. Svatko tko završi ranije pomaže u pospremanju stanica. Može pisati riječi koje počinju već poznatim slovima.

2.2. Didaktički materijal koji nastaje tijekom sata

Na jednoj od stanica za učenje učenik mora prevući prstom preko već napisanog slova na kojem se također nalaze numerirane crvene točkice koje pokazuju točan redoslijed povlačenja linija u slovu. Ovo slovo, u našem slučaju slovo A, ostavljam na zidu učionice nakon završenog sata. Slovo A i sva ostala slova koja mu se pridružuju te ostaju na zidovima učionice služe učenicima za ponovno uvježbavanje pravilnog pisanja slova. Svaki dan pitam učenike je li netko već uvježbao pisanje nekog od naših razrednih slova.

Slika 3: Redosljed linija u različitim slovima abecede.

3. Zaključak

Pisanje slova uvijek pokazujem odnosno podučavam na opisani način. Na satima učenja pojedinačnog slova koristim različite stanice. Nikada ne koristim sve gore opisane stanice odjednom, ali je uvijek u uporabi najmanje sedam. Učenjem svakog novog slova stanice učenicima postaju sve bliže (domaće) te se počinju i sami uključivati u pripremu i pospremanje odnosno pohranu cjelokupnog materijala na stanicama. Na svakom satu učenici dobiju mnogo pohvala od svojih drugara 'učitelja'. Primjećujem također kako strpljivo i ljubazno pomažu drugarima i drugaricama iz razreda koji se suočavaju s problemima.

4. Slike

- Slika 1: Prikaz redosljeda linija u slovu A.
- Slika 2: Unos u bilježnicu. Veliko slovo i početna sitnija slova napiše učiteljica, a učenik nastavlja olovkom.
- Slika 3: Redosljed linija u različitim slovima abecede.